

ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО КРЕДИТУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

У сучасних умовах розвитку інновацій в Україні особливої актуальності набувають питання, пов'язані з розширенням обсягів фінансування інноваційних проектів державного значення, які формуються й реалізуються в пріоритетних галузях для вирішення системних проблем у соціально-економічному розвитку країни. У перспективі вони забезпечать стале економічне зростання та диверсифікацію економіки. Перехід до інноваційної моделі розвитку України забезпечується заходами з модернізації економіки, імпортозаміщення, активної інтеграції в світовий економічний простір. Це потребує значних інвестицій. Україна знаходиться в такому фінансовому та економічному становищі, що одним із інструментів виходу з нього поряд із жорстким упровадженням реформ може стати лише плідна співпраця з міжнародними фінансовими організаціями. Водночас формат такої співпраці має будуватись виключно з урахуванням національних інтересів країни.

Україна є членом таких міжнародних фінансово-кредитних організацій, як Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк. Саме ці інституції проводять активну роботу з надання фінансової, технічної допомоги та кредитування. Крім того, Україна співпрацює з іншими міжнародними фінансовими організаціями, до функцій яких належать фінансування розвитку економік та підтримка інноваційної та інвестиційної діяльності регіональних економік. Існуючі моделі фінансування промислового розвитку економіки України за участю міжнародних фінансових організацій надано на рис. 1.

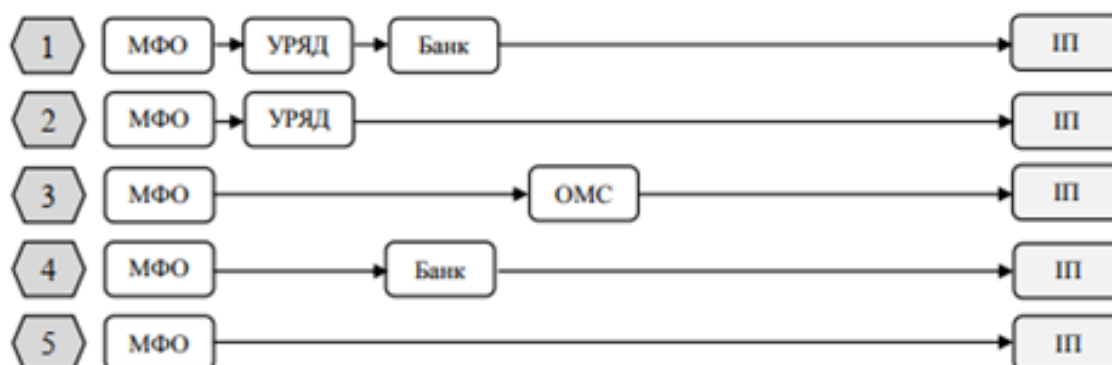

Рис. 1. Схеми фінансування промислового розвитку в Україні за участю міжнародних фінансових організацій *

Джерело: складено за даними [1; 2].

*МФО – Міжнародні фінансові організації; ОМС – Органи місцевого самоврядування; ІІ – інвестиційні або інноваційні програми й проекти, підприємства.

Для прикладу розглянемо моделі фінансування за участю банків.

Враховуючи, те, що Національним банком України не аналізується участь банків в процесах зовнішнього фінансування, в роботі використано дані Міністерства економічного розвитку і торгівлі та Міністерства фінансів України. Серед усієї кількості програм донорської підтримки програм і проектів щодо формування ефективної промислової політики України є можливість надати оцінку участі банків у реалізації Стратегії розвитку малого і середнього бізнесу.

Так, в рамках Східного Партнерства реалізується кілька флагманських ініціатив, направлених на сприяння розвитку підприємств малого та середнього бізнесу, енергетиці, екології, надзвичайним ситуаціям, інтегрованому управлінню кордонами та сталому муніципальному розвитку. Відповідно цих ініціатив надається донорська підтримка інноваційного розвитку Європейського Союзу, зокрема за кошти міжнародних фінансових організацій. Згідно Стратегічної Програми допомоги Європейського Союзу Україні розвиток підприємств МСП відноситься до сектору 2 «Економічний розвиток та розвиток ринку, у тому числі розвиток приватного сектору та покращення бізнес клімату».

Основними ініціаторами програми є Європейський банк реконструкції та розвитку за фінансування Європейського Союзу, уряду Швеції та уряду США, Європейський інвестиційний банк, Kreditanstalt für Wiederaufbau, Німецько-український фонд, фонд прямих інвестицій WNISEF, заснований за фінансування уряду США через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID), Європейський інвестиційний фонд та Європейський Союз. Банками-партнерами у схемах зовнішнього фінансування є АТ «Ощадбанк», АТ «Укресімбанк», ПАТ «УкрГазБанк», АТ «Райффайзен Банк Аваль», АТ «Укрсиббанк», АТ «Мегабанк», АТ «ПроКредит Банк», АТ «Кредобанк» та АТ «Кредитвест Банк».

Відповідно до аналізу зазначених вище флагманських ініціатив визначимо основні проблеми:

1. Потенційні можливості взаємодії міжнародних фінансових організацій та державних банків в частині фінансування інноваційного розвитку в Україні не реалізуються.

По-перше, серед представленої кількості програм кредитування підприємств МСП лише одна спрямована на підтримку підприємств, які орієнтовані на інноваційний розвиток (здійснюють інвестиції у нові технології). Ініціаторами програми є Європейський інвестиційний фонд та Європейського Союзу (Програма фінансової допомоги «InnoFin–EU Finance for innovators»).

По-друге, відповідно досвіду провідних країн функція співпраці з міжнародними фінансовими організаціями, з приводу залучення коштів спонсорів, покладається на державний банк – «Банк Розвитку», як одного з основних партнерів в країні, організатора фінансування національних проектів. Участь «Банку Розвитку» в процесах кредитування промислового розвитку

передбачає кардинальне підвищення ефективності використання кредитів міжнародних фінансових організацій та недопущення їх здороження для українських підприємств. Тобто фінансування здешевлення кредитів через «Банк Розвитку» для пріоритетних галузей прирівнюється до захищених видатків бюджету і не може бути скороченим. Це сприяє підвищенню рівня упевненості інвесторів у послідовності державної політики країни.

В Україні «Банк Розвитку» до нині не створено. Контроль за реалізацією державних програм доступного кредитування МСП від 11 січня 2020 року покладений на «Фонд розвитку підприємництва».

2. Інституційна неготовність вітчизняних економічних агентів, зокрема банків до участі в реалізації інноваційної моделі розвитку економіки.

Напрями інституційного забезпечення конкурентоспроможності України, що пов'язані із забезпеченням економічного зростання в промисловості (впровадження сучасних інноваційних промислових технологій), підвищення інноваційної складової та модернізації промисловості (провадження наукових досліджень і розробок з пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, модернізація індустріального сектору економіки) не відмічені як пріоритетні для фінансування в Україні Міжнародними фінансовими організаціями.

Список використаних джерел

1. Пріоритети допомоги ЄС Україні: взаємовигідний рух назустріч / Громадська організація «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій». URL: http://www.ier.com.ua/files/publications/Books/2018/IER_Priority_reform_report_6.07.2018_1.pdf (дата звернення: 18.02.2019)

2. The mechanisms of financing energy efficiency projects in Ukraine. IFC, 2017. 69 p. URL: https://www.energy-community.org/dam/jcr:feab9576-867d-4998-8714-047a046e5d7f/EE_CG_042017_UNDP_Mechanisms.pdf (Last accessed: 18.02.2019)